

Berusting

Een paar feiten op een rij. Rutte is na een dramatische nacht van zijn voetstuk gevallen. Er bestaat groeiend ongenoegen over de Coronamaatregelen. En de maatschappelijke polarisatie neemt steeds verder toe. Ze hebben één en dezelfde oorzaak: wantrouwen. De een vertrouwt Rutte niet, of de hele politiek, de ander vertrouwt het vaccin niet, of de 'big pharma', de grote instituties. Mensen vertrouwen elkaar niet meer. Je zou er somber van worden.

Gisteren zag ik een schitterende Johannespassie, uitgevoerd door de Nederlandse Bachvereniging. Dat bood tegenwicht. Wat een samenspel, wat een diepte van gevoel in de muziek, wat een verbindende kracht! Kennelijk is het mogelijk te midden van alle wantrouwen toch iets van hoge waarde te behouden, iets dat je uittilt boven het alles aantretende menselijk tekort. Is het een vlucht uit de werkelijkheid? Of een heilzaam medicijn tegen de ontluisterende afbraak, een herinnering aan dat het ook anders kan?

In mijn sombere buien denk ik het eerste. Ik moet bekennen dat ik er met sommigen uit mijn omgeving geen heil meer in zie een gesprek aan te gaan over de grote politieke thema's. Alles is al zo vaak gezegd, het is wel duidelijk hoe iedereen erover denkt. En er zit toch geen vooruitgang in, geen toenadering, er ontstaat geen zicht op een gezamenlijk perspectief. De verwarring, de achterdocht, het wantrouwen blijft.

Ik vind het lastig dat toe te geven. Praten, uitwisselen is de enige manier om verder te komen. Als dat niet meer helpt, wat dan wel? Waar moet je dan verbinding en gemeenschappelijkheid uit halen? Het enige dat overblijft is ruzie, conflict, voortdurende onenigheid. Ofwel boos worden en met veel lawaai de trom van het eigen gelijk gaan slaan, ofwel je verongelijkt terugtrekken in je persoonlijke bubbel. Vechten of vluchten.

In beide gevallen heb je verloren. Winst is er alleen als je in een gesprek allebei wint. Als je het vertrouwen opgeeft dat dat kan, heb je verloren. Volgens sommigen is dat niet meer dan realistisch. Zo gaat het nu eenmaal. Conflicten zijn onvermijdelijk en je kunt niet altijd harmonie tot stand brengen. Voor mij voelt het anders, vertrouwen opgeven is het verlies

van iets fundamenteels, je menselijkheid, je natuurlijke verbinding met de ander. Het is je onttrekken aan de categorische imperatief, om mens te zijn met anderen. Mens zijn is per definitie verbinding zoeken. Het opgeven daarvan is ontmenselijking.

Gelukkig bestaat er een tussenweg tussen vechten of vluchten. Die is alleen moeilijker dan die twee. Het is rust, wachten, berusting, de tijd zijn werk laten doen. Niet onmiddellijk alles naar je hand willen zetten. Het is de klassieke deugd van de middenpositie. Zij voelt aan als een soort muziek, een heilzaam medicijn tegen ontluistering.